

INHOUD
PAGINA

2/31	Fascimile pagina's uit plakboek Zr.König.
3	Titelblad
4	Inhoud
5 /6	Ten geleide: "waarom nu zo'n terugblik?"
7	Oprichting van Het Witte Kruis in 1896 te Heemstede.
8	De eerste zorg is schoon drinkwater.
9	Rattenbestrijding.
10	1902: Vereniging voor Wijkverpleging.
11	Eerste pleegzuster is Jans König.
12	De eerste patiënt woont in 't Haspel.
13	Gerrit en Daatje Blad uit Aerdenhout.
14	Opoë Heemskerk, de derde patiënt.
15	Keienbuurt, Pruimenbuurt, het Bosje Wortelenbuurt, De Hoppersteeg en het Bullenhofje.
16/17	Kaart van Heemstede in 1903.
18	Eerste wijklokaal aan de Voorweg.
19	Het kookgroepje en de huisvlijtcursus.
20/21	Het tweede wijklokaal en het jubileum van burgemeester van Lennep.
22/23	Blikken Tuut, Piet Snot, de Sneltrain, Naaikap en Koekeneeltje.
24	Derde wijklokaal aan het Raadhuisplein.
25	De Eerste Wereldoorlog en de Belgen.
26	Betere woningen zijn belangrijk voor de volksgezondheid.
27	Een alomvattend programma in 1911.
28	Dankwoord en Bronvermelding.
29	Opening Gezondheidshuis 15 Juli 1933.
30	Verbouwing en uitbreiding in 1988.

Foto op omslag: Het tweede wijklokaal aan de Raadhuisstraat werd in 1903 betrokken. Links staat zuster van Heukelom en in de deur zuster Jans König. Naast haar de looper van het Witte Kruis en rechts Opoë Heemskerk. De vier kinderen zijn favuspatientjes. Geheel rechts, trots, onze "ziekenwagen".

TEN GELEIDE

Bij de ingebruikname van een nieuw- of vernieuwd gebouw is het een goede gewoonte dat de architect de opdrachtgever iets aanbiedt, tenminste als de samenwerking in de voorbereidings- en bouwperiode prettig is verlopen. Dat laatste is het geval bij de verbouwing en uitbreiding van het Gezondheidshuis te Heemstede. De keuze van een geschenk kan dan een bloemstuk zijn, een boom, een raam of bijvoorbeeld een kunstwerk. In dit geval echter zijn er verscheidene redenen om een boekje aan te bieden over de historie van het Kruiswerk hier ter plaatse.

De eerste reden is mijn interesse voor het ontstaan en het "Waarom en Hoe" van dingen. Mijn jarenlange voorzitterschap van de vereniging "Oud Heemstede-Bennebroek" kwam voort uit die belangstelling. Het tweede aanknopingspunt is het feit dat ik ben geboren in de Postlaan, vlakbij het Gezondheidshuis. Dat dus waarschijnlijk ik -maar zeker later mijn kinderen- de DKTP-inenting daar hebben gekregen.

Nog een reden:

De ontwerper van het Gezondheidshuis in 1933 -en van de latere uitbreiding in 1953- was architect A.J.J.Verspoor. In zijn familiekring bracht ons gezin de hongerwinter door, nadat wij door de Duitsers uit ons huis op de Herfstlaan waren gezet. Sindsdien zijn er steeds banden met de Verspoors geweest. Later nam mijn vrouw zitting in het bestuur van de Kruisvereniging, als diëtiste altijd geïnteresseerd in de gezondheidszorg. Allemaal raakvlakken met het Gezondheidshuis.

Opoe Heemskerk was analphabeet, wist niet hoe oud ze was en had geen klok. Met de stoomtram van half 12 zette ze de aardappelen op.

"Ook een bad?" Ja, maar dat kon wel koud, vond ze. Ze had het petroleumstelletje nodig voor de koffie. Maar de volgende dag kreeg ik mijn warme water in een teil, waarin ik later spinazie zag staan! Opoe H. wist niet hoe oud ze was, ook niet wanneer ze verjaarde. Ze was analphabeet en had geen klok in huis. Met de stoomtram van half 12 zette zij de aardappelen op, dat was nu haar klok, daar rekende zij mee, den geheelen dag door. Bij de tram van half 2 gingen haar zoons naar de bleek.

Er kwamen steeds meer patienten bij, ze allen te noemen heeft geen zin. Wel was er een man en vrouw die aan den overkant van de Cruquius woonden. Een oud stel, waarvoor dokter Droog gevraagd had, er wat soep heen te brengen. Ze waren wat arm, wat eenzaam en hulpbehoevend. Het was weer iets nieuws, want ik moest met het pontje over. Soep is dun, de tocht met fiets en pan viel dus niet mee. Het heet daar Schalkwijk, naar ik hoorde. (Zuster Konig moest dus via de draaibrug bij de Cruquius en een stuk Ringdijk naar het pontje even voorbij het gemaal. Daar hing een bel om de veerbaas te waarschuwen die zijn huisje op de Schalkwijkse oever had staan. BvT)

Destijds waren er in Heemstede niet overal naambordjes, de namen die ik zo geregeld hoorde noemen, kwamen mij voor als waren ze door de bevolking zelf uitgedacht. Men sprak van de Keienbuurt, daar waren 'échte keien' waar men met de fiets overheen moest hobbelen. De Pruimenbuurt, de Vooruitgang, het 'boschje' Wortelenbuurt, Hoppersteeg, Bullenhof enz. De Pruimenbuurt maakte indruk, dat weet ik wel. Ik moest erheen voor een patientje, een meisje van 6 jaar dat pneumonie had, maar feitelijk te vies was om te onderzoeken..... Het kind lag op een stroozak met wat lappen en rommel, een hond, een pook en een theeblad met wat geschonden toebehoren. Het krotje bestond uit een vrij ruim kamertje, met een paar bedsteden en aan de ingang een windhok. Het werd bewoond door de grootmoeder van het patientje, de moeder die zwakzinnig was en twee groote broers van Malle Kée, zoals men de zwakzinnige noemde. Het zieke kind -Betje- had hoge koorts. Ze had een nachtjak van Opoe aan, voor de tocht dichtgespeld. Men was erg bang dat ik het kind kwaad zou doen. Het rook zoo vies en het hoofd was een en al favus. Er was geen goed om aan te trekken, geen kom voor water. Nu knoeide ik maar wat aan en beloofde terug te komen, als de hond met zijn vlooiën maar beneden bleef.

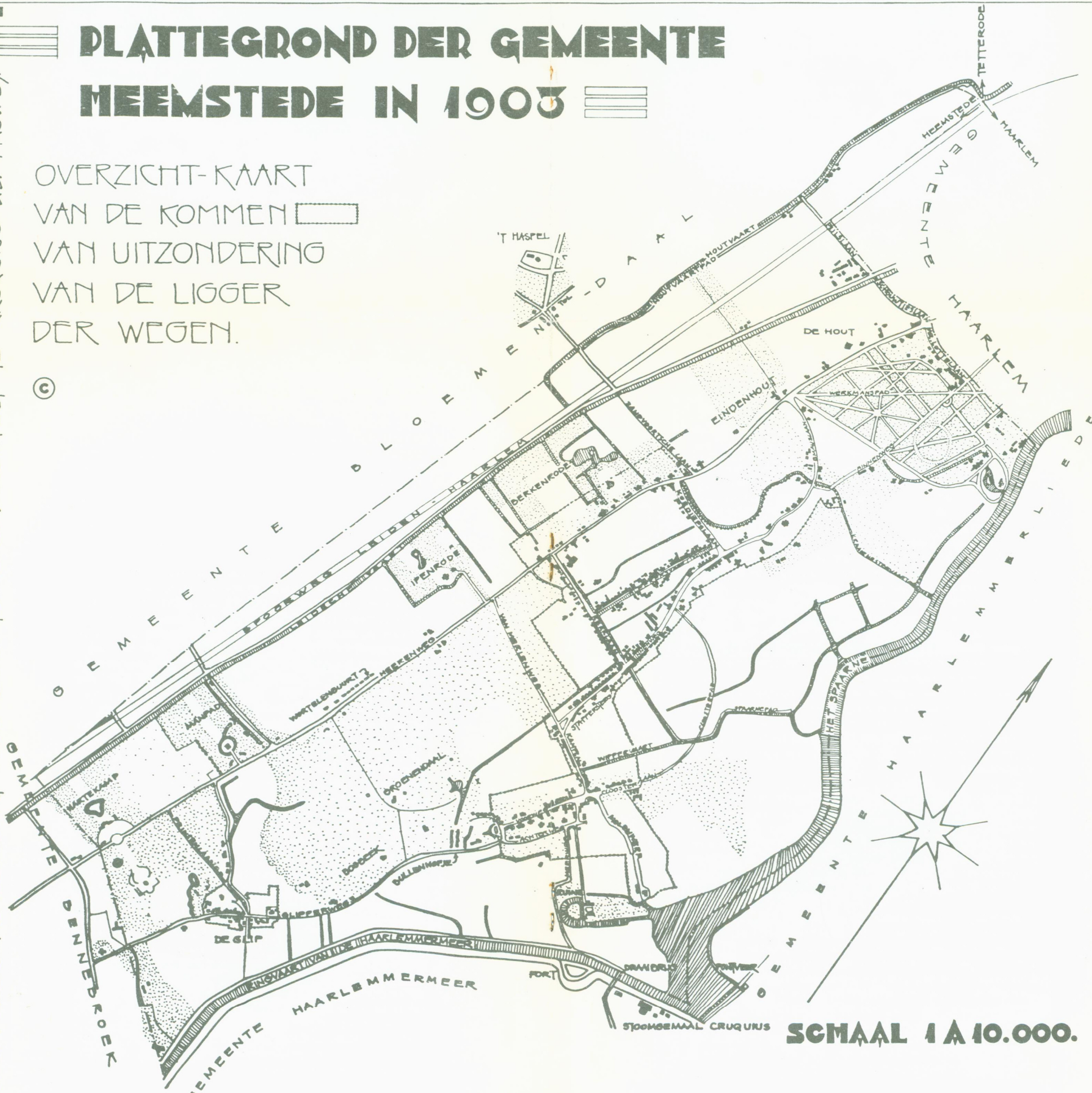
Naar huis gaande bestelde ik een soort voetbadje, kocht een hemdje, een ponnetje en verdere benodigdheden. Maar dat beddegoed! Neen, niet alles kon tegelijk!!

VOOR PUBLICATIE BEWERKT DOOR B. VAN TONGEREN, ARCHITECT TE CRUQUIUS D.D. 1 NOV. '97.

PLATTEGROND DER GEMEENTE HEEMSTEDE IN 1903

OVERZICHT-KAART
VAN DE KOMMEN
VAN UITZONDERING
VAN DE LIGGER
DER WEGEN.

©

SCHAAL 1 A 10.000.

HOORSPRONKELUKE TEKENING BEHOORT BIJ BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-HOLLAND D.D. 30 SEPTEMBER 1903 NR. 47 PROV. BLAD N° 113/DE GRIFFIER DER STATEN

1500 M